

Ε.Ε. 3802

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 222

Αριθμός 513

ΟΙ ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2001 ΜΕΧΡΙ 2003
(ΝΟΜΟΙ 30(Ι) ΤΟΥ 2001, 122(Ι) ΤΟΥ 2001,
139 (Ι) ΤΟΥ 2002, 10(Ι) ΚΑΙ 80(Ι) ΤΟΥ 2003)

Απόφαση δυνάμει του άρθρου 21

Ο Έφορος Δημοσίων Ενισχύσεων, ασκώντας τις εξουσίες που του παρέχονται δυνάμει του άρθρου 21 των περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμων, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση.

Τίτλος : Απαλλαγή από Τέλος Χαρτοσήμου οποιουδήποτε προσώπου αναφορικά με έγγραφα τα οποία αφορούν ή σχετίζονται με τις εργασίες του Οργανισμού Χρηματοδοτήσεως Στέγης.

1. Διαδικασία:

Στις 19 Δεκεμβρίου 2003 κοινοποιήθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών στον Έφορο Δημοσίων Ενισχύσεων πρόγραμμα, το οποίο φέρει τον τίτλο «Απαλλαγή από Τέλος Χαρτοσήμου οποιουδήποτε προσώπου αναφορικά με έγγραφα τα οποία αφορούν ή σχετίζονται με τις εργασίες του Οργανισμού Χρηματοδοτήσεως Στέγης». Το πρόγραμμα βρισκόταν σε ισχύ κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμων (εφεξής καλουμένων ως ο «Νόμος»). Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που αυτό συνιστά δημόσια ενίσχυση θα έπρεπε, σύμφωνα με το άρθρο 21(1) του Νόμου, να κοινοποιηθεί με πλήρεις λεπτομέρειες στον Έφορο Δημοσίων Ενισχύσεων μέχρι τις 30.10.2001.

2. Περιγραφή του κοινοποιηθέντος προγράμματος:

- (α) Αρμόδια Αρχή υπεύθυνη για την εφαρμογή του κοινοποιηθέντος προγράμματος είναι το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων.
- (β) ο στόχος του μέτρου είναι η διευκόλυνση της εξασφάλισης στέγης ιδιαίτερα από τις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος.
- (γ) το μέτρο συνίσταται στη χορήγηση αυτόματης απαλλαγής από τα Τέλη Χαρτοσήμου, η οποία παραχωρείται σε οποιοδήποτε πρόσωπο αναφορικά με έγγραφα τα οποία αφορούν ή σχετίζονται με τις εργασίες του Οργανισμού Χρηματοδοτήσεως Στέγης (εφεξής καλουμένου ως «ΟΧΣ»).

(δ) άμεσοι δικαιούχοι της απαλλαγής είναι τα φυσικά πρόσωπα, που υποχρεούνται, σύμφωνα με τους περί Χαρτοσήμου Νόμους του 1963 μέχρι 2002, να καταβάλλουν Τέλη Χαρτοσήμου αναφορικά με τα εν λόγω έγγραφα. Έμμεσος δικαιούχος της ενίσχυσης είναι ο ΟΧΣ εφόσον η απαλλαγή χορηγείται αποκλειστικά στα έγγραφα που αφορούν ή σχετίζονται με αυτόν.

(ε) το κοινοποιηθέν μέτρο έχει ως νομική βάση το άρθρο 22 (4) των περί Οργανισμού Χρηματοδοτήσεως Στέγης Νόμων του 1980 μέχρι 2003.

(στ) το μέτρο έχει απεριόριστη διάρκεια.

(ζ) δεν τίθεται θέμα επιστροφής των πόρων που χορηγήθηκαν βάσει της ενίσχυσης, δεδομένου ότι οι απαλλαγές παρέχονται με βάση τις διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.

(η) δεν προβλέπεται δυνατότητα σώρευσης της ενίσχυσης με άλλα προγράμματα ενίσχυσης.

3. Αξιολόγηση του προγράμματος που κοινοποιήθηκε:

- (α) Σύμφωνα με το άρθρο 21(3) του Νόμου, όσα από τα προγράμματα ενισχύσεων που αναφέρονται στο εδάφιο (1) δεν κοινοποιηθούν στον Έφορο εντός της τεθείσας προθεσμίας, δηλαδή μέχρι τις 30.10.2001, θεωρούνται ότι αντίκεινται στις διατάξεις του Νόμου, εκτός αν εμπίπτουν στις κατηγορίες που αναφέρονται στα άρθρα 6 και 7, και καταργούνται από την Αρμόδια Αρχή το αργότερο κατά την ημερομηνία που καθορίζει ο Έφορος με αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και γνωστοποιείται στην Αρμόδια Αρχή. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το μέτρο κοινοποιήθηκε μετά τις 30.10.2001, ο Έφορος οφείλει να εξετάσει, μέσα στα πλαίσια του άρθρου 21(3), κατά πόσο το μέτρο συνιστά ή όχι δημόσια ενίσχυση.

Με επιστολή του προς το Γενικό Διευθυντή του ΟΧΣ με αρ. φακ. Ε.Δ.Ε. 25.06.001.525 και ημερομηνία 29.12.2003, ο Έφορος Δημοσίων Ενισχύσεων ζήτησε τη γραπτή υποβολή των απόψεων του ΟΧΣ σχετικά με την κοινοποιηθείσα ενίσχυση. Σε απαντητική επιστολή του με ημερομηνία 9.1.2004, ο Γενικός Διευθυντής του ΟΧΣ ανέφερε ότι για τους λόγους που περιέχονται στις αγορεύσεις των δικηγόρων

του ΟΧΣ στις προσφυγές του εναντίον των προηγούμενων αποφάσεων του Εφόρου, η ενίσχυση αυτή θα πρέπει να συνεχιστεί.

Οι αποφάσεις του Εφόρου στις οποίες αναφέρεται η επιστολή του Γενικού Διευθυντή του ΟΧΣ αποτελούν ξεχωριστές διοικητικές πράξεις που αντιστοιχούν η καθεμιά σε διαφορετικό πρόγραμμα ενισχύσεων ή ατομική ενίσχυση. Ως εκ τούτου, η κάθε ενίσχυση αξιολογείται μεμονωμένα με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της. Επιπλέον, στην περίπτωση του κοινοποιηθέντος μέτρου, στο οποίο τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 21(3) του Νόμου, η αξιολόγηση εξαντλείται στην εξακρίβωση της ύπαρξης δημόσιας ενίσχυσης. Εάν το μέτρο συνιστά δημόσια ενίσχυση, θα πρέπει υποχρεωτικά να καταργηθεί ανεξάρτητα από την πιθανή συμβατότητά του με τα λοιπά άρθρα των περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμων, τα οποία εύλογα δεν εφαρμόζονται στις ενισχύσεις που επιπίπτουν στο άρθρο 21(3) του Νόμου. Συνεπώς η θέση του ΟΧΣ ότι « η ενίσχυση θα πρέπει να συνεχιστεί» δεν είναι δυνατό να γίνει αποδεκτή στο βαθμό που το μέτρο συνιστά πράγματι δημόσια ενίσχυση. Ο Έφορος στην αξιολόγησή του έλαβε υπόψη αποκλειστικά τα σημεία των πιο πάνω αγορεύσεων που αντικρούουν τη θέση του Εφόρου ότι οι κοινοποιηθείσες ενισχύσεις προς τον ΟΧΣ αποτελούν δημόσιες ενισχύσεις. Συγκεκριμένα οι δικηγόροι ισχυρίζονται ότι οι ενισχύσεις προς τον ΟΧΣ δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ της Δημοκρατίας και των κρατών μελών της Ε.Ε., προβάλλοντας τους ακόλουθους ισχυρισμούς:

- (i) Οι δραστηριότητες του ΟΧΣ και οι υπηρεσίες τις οποίες προσφέρει περιορίζονται αποκλειστικά στην κυπριακή αγορά, και μάλιστα σε πολύ μικρό τομέα αυτής, αφού ο ΟΧΣ παρέχει δάνεια μόνο σε φυσικά πρόσωπα και μόνο για στεγαστικούς σκοπούς.
- (ii) Το τμήμα της ευρωπαϊκής αγοράς (παροχή στεγαστικών δανείων στην Κύπρο) που επηρεάζονται από τις ενισχύσεις στον ΟΧΣ είναι αμελητέο.
- (iii) Οι ενισχύσεις δεν επηρεάζουν καθόλου την ανταγωνιστική θέση σε κοινοτικό επίπεδο οποιασδήποτε τράπεζας ή οργανισμού προερχόμενου από κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι ανωτέρω θέσεις των δικηγόρων του ΟΧΣ έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τη νομολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσον αφορά τις επιπτώσεις των κρατικών ενισχύσεων στο ενδοκοινοτικό εμπόριο (βλ. μεταξύ άλλων Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 2001 σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που η Ιταλία θέσπισε υπέρ των τραπεζών (2002/581/EK), Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Μαΐου 2002 σχετικά με καθεστώς ενίσχυσης το οποίο εφάρμοσε η Γαλλία όσον αφορά τη διαφοροποίηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης υπέρ των βιοκαυσίμων (2003/238/EK), Απόφαση του Δικαστηρίου των Ε.Κ. της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark Trans GmbH

και Regierungspräsidium Magdeburg κατά Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, (C-280/00)).

Δεδομένου ότι οι περί Ελέγχου των Δημοσίων Ενισχύσεων Νόμοι είναι νόμοι εναρμονιστικοί, η αξιολόγηση του επηρεασμού των συναλλαγών μεταξύ της Κύπρου και των κρατών μελών της Ε.Ε. που προκαλείται από το κοινοποιηθέν μέτρο (βλ. μέρος (3)(β)(iv) της παρούσας απόφασης) εδράζεται σε αυτήν ακριβώς τη νομολογία.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου, «δημόσια ενίσχυση» σημαίνει την οικονομική ενίσχυση που χορηγείται υπό οποιαδήποτε μορφή, άμεσα ή έμμεσα, από το Δημόσιο ή με πόρους του Δημοσίου και που νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής κατά το μέτρο που επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ της Δημοκρατίας και των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(β) Το κοινοποιηθέν μέτρο κρίθηκε ότι συνιστά δημόσια ενίσχυση διότι ικανοποιεί σωρευτικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις του Νόμου:

(i) Χορηγείται άμεσα από το Δημόσιο. Η παρεχόμενη απαλλαγή από τα τέλη χαρτοσήμου σημαίνει παραίτηση του Δημοσίου από τέλη που θα εισέπραττε κανονικά και άρα απώλεια δημόσιων εσόδων.

(ii) συνιστά οικονομική ενίσχυση, αφού η απαλλαγή έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους των τραπεζικών υπηρεσιών που προσφέρει ο ΟΧΣ στους πελάτες του και κατ' επέκταση την αύξηση του κύκλου εργασιών του.

(iii) συνιστά ευνοϊκή μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής, κι αυτό γιατί η απαλλαγή εφαρμόζεται αποκλειστικά στα έγγραφα που αφορούν ή σχετίζονται με ένα και μόνο πιστωτικό ίδρυμα δηλαδή τον ΟΧΣ.

(iv) τέλος, η πιο πάνω οικονομική ενίσχυση που παρέχεται στον ΟΧΣ νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό σε βαθμό που να επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ της Δημοκρατίας και των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ΟΧΣ δραστηριοποιείται μεν αποκλειστικά στην κυπριακή τραπεζική αγορά προσφέροντας συγκεκριμένες υπηρεσίες όπως η παροχή στεγαστικών δανείων και η αποδοχή καταθέσεων, σε ανταγωνισμό όμως με τράπεζες, οι οποίες είναι μέλη χρηματοοικονομικών ομίλων που έχουν την έδρα τους σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεπώς ο ΟΧΣ ασκεί τραπεζικές δραστηριότητες που συνιστούν αντικείμενο συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. Κατ' επέκταση, εφόσον η ενίσχυση παρέχει στον ΟΧΣ ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε βάρος των ανταγωνιστριών του, συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι συναλλαγές

μεταξύ της Δημοκρατίας και των κρατών μελών της Ε.Ε. επηρεάζονται. Εκτός αυτού, η πλεονεκτική θέση που αποκτά ο ΟΧΣ μέσω της ενίσχυσης δυσχεραίνει την εξάπλωση άλλων ευρωπαϊκών τραπεζικών ομίλων στην Κύπρο. Ως εκ τούτου η ενίσχυση, ανεξάρτητα από τη σημερινή παρουσία ευρωπαϊκών τραπεζών στην Κύπρο, απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό σε κοινοτικό επίπεδο εφόσον αποθαρρύνει τη διεύθυνση ευρωπαϊκών τραπεζών στην κυπριακή αγορά.

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί σοβαρά υπόψη το γεγονός ότι η προσχώρηση της Κύπρου στην Ε.Ε. και η μετέπειτα είσοδος της στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση θα ενσωματώσει πλήρως την κυπριακή χρηματοπιστωτική αγορά σε μια ενιαία ευρωπαϊκή αγορά στην οποία οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες έχουν διαβεί εδώ και χρόνια τα σύνορα των κρατών μελών. Η διαδικασία αυτή έχει ήδη αρχίσει με τη σταδιακή κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών και τη γενικότερη προσαρμογή της Κύπρου στο κοινοτικό κεκτημένο αναφορικά με την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων μεταξύ της Κύπρου και της Ε.Ε.

Η απελευθέρωση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και η ενοποίηση των εθνικών χρηματοοικονομικών αγορών είχαν ως αποτέλεσμα να καταστήσουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ολοένα και πιο ευαίσθητες στις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, οποιαδήποτε ενίσχυση, έστω και περιορισμένου ύψους, προς ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που δραστηριοποιείται είτε στο σύνολο είτε σε μέρος της ενιαίας αγοράς, όπως ο ΟΧΣ, θα έχει ένα ακόμα πιο στρεβλωτικό αποτέλεσμα στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Δε νοείται ελεύθερος ανταγωνισμός στο εσωτερικό μιας ενιαίας αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών όταν τα κράτη μέλη χορηγούν ενισχύσεις ακόμη και σε εθνικές ή τοπικές τράπεζες.

- (γ) Σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 21 του Νόμου, όσα από τα προγράμματα ενισχύσεων που αναφέρονται στο εδάφιο (1) δεν κοινοποιηθούν στον Έφορο εντός της τεθείσας προθεσμίας, δηλαδή μέχρι τις 30.10.2001, θεωρούνται ότι αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος Νόμου, εκτός αν εμπίπτουν στις κατηγορίες που αναφέρονται στα άρθρα 6 και 7.

Όσον αφορά τις κατηγορίες ενισχύσεων που προνοεί το άρθρο 6 του Νόμου, δηλαδή τις δημόσιες ενισχύσεις προς τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία και τις δημόσιες ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις, που ανήκουν άμεσα ή έμμεσα κατ' αποκλειστικότητα σε αλλοδαπούς και οι οποίες κτώνται το εισόδημά τους από πηγές εκτός της Δημοκρατίας, κρίθηκε ότι δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση της κοινοποιηθείσας ενίσχυσης.

Παράλληλα, η κοινοποιηθείσα ενίσχυση δεν ανήκει στις ενισχύσεις οι οποίες χορηγούνται ως ενισχύσεις de minimis, όπως ορίζει το άρθρο 7 του Νόμου, ούτε θα μπορούσε να

χορηγηθεί ως τέτοια. Η εφαρμογή του κανόνα de minimis προϋποθέτει τον ακριβή προσδιορισμό του ύψους της ενίσχυσης, ο οποίος δεν είναι δυνατός σε περιπτώσεις έμμεσων ενισχύσεων όπου το ποσό της απώλειας δημόσιων πόρων δεν ισοδυναμεί με το οικονομικό όφελος που αποκτά η δικαιούχος επιχείρηση από την εφαρμογή του μέτρου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το όφελος αυτό συνίσταται στην αύξηση του κύκλου εργασιών του ΟΧΣ που προέρχεται από την παραχώρηση ενός συγκεκριμένου οικονομικού κινήτρου προς τους πελάτες του. Είναι επίσης αδύνατο να επιμετρηθεί ποσοτικά η οικονομική επίδραση του μέτρου στον κύκλο εργασιών ή στα κέρδη του ΟΧΣ όταν μάλιστα παρέχεται προς αυτόν ένα ολόκληρο πλέγμα άμεσων και έμμεσων ενισχύσεων που με τη σειρά τους συντελούν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του.

Εν κατακλείδι, η κοινοποιηθείσα ενίσχυση δεν ανήκει στις κατηγορίες των ενισχύσεων που αναφέρονται στα άρθρα 6 και 7 του Νόμου και ως υφιστάμενη μη κοινοποιηθείσα δημόσια ενίσχυση θα πρέπει να καταργηθεί το αργότερο κατά την 20ή Απριλίου 2004.

4. Απόφαση:

Για τους λόγους αυτούς,

Ο ΕΦΟΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΤΑ ΕΞΗΣ:

- A. Το κοινοποιηθέν πρόγραμμα με τίτλο «Απαλλαγή από Τέλος Χαρτοσήμου οποιουδήποτε προσώπου αναφορικά με έγγραφα τα οποία αφορούν ή σχετίζονται με τις εργασίες του Οργανισμού Χρηματοδοτήσεως Στέγης» συνιστά δημόσια ενίσχυση, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου.

Σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 21 του Νόμου, όσα από τα προγράμματα ενισχύσεων που αναφέρονται στο εδάφιο (1) δεν κοινοποιηθούν στον Έφορο εντός της τεθείσας προθεσμίας, δηλαδή μέχρι τις 30.10.2001, θεωρούνται ότι αντίκεινται στις διατάξεις του Νόμου, εκτός αν εμπίπτουν στις κατηγορίες που αναφέρονται στα άρθρα 6 και 7, και καταργούνται από την Αρμόδια Αρχή το αργότερο κατά την ημερομηνία που καθορίζει ο Έφορος με αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και γνωστοποιείται στην Αρμόδια Αρχή.

Ο Έφορος, αφού έλαβε υπόψη τους όρους με βάση τους οποίους παραχωρείται το κοινοποιηθέν πρόγραμμα και την αδυναμία ακριβούς προσδιορισμού του ύψους της ενίσχυσης, διαπίστωσε ότι η ενίσχυση δεν εμπίπτει στα άρθρα 6 και 7 του Νόμου.

Ως εκ τούτου, το κοινοποιηθέν πρόγραμμα θα πρέπει να καταργηθεί το αργότερο κατά την 20ή Απριλίου 2004.

- B. Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων.

Λευκωσία, 20 Ιανουαρίου 2004.

ΧΡ. ΑΝΔΡΕΟΥ,

Έφορος Δημοσίων Ενισχύσεων.

E.Δ.Ε.: 25.06.002.222 (525.1.2.27.2.1.6)